

Splitting the Kingdom

1

In the thirty sixth year of the reign of Asa Ba'sha king of Yisra'el came up against Yehuda, and built Rama, so as to prevent anyone from going out or coming in to Asa king of Yehuda. Then Asa brought out silver and gold out of the treasures of the house of the LORD and of the king's house, and sent to Ben-hadad king of Aram, who dwelt at Darmeseq saying, There is a league between me and thee, as there was between my father and thy father : behold, I have sent thee silver and gold ; go, break thy alliance with Ba'sha king of Yisra'el that he may depart from me. And Ben-hadad hearkened to king Asa, and sent the captains of his armies against the cities of Yisra'el ; and they smote 'Iyyon, and Dan, and Avel-mayim, and all the store cities of Naftali. And it came to pass, when Ba'asha heard it, that he left off building Rama, and let his work come to a halt. Then Asa the king took all Yehuda ; and they carried away the stones of Rama, and its timber, with which Ba'asha was building ; and with it he built Geva and Mizpa. And at that time Hanani the seer came to Asa king of Yehuda, and said to him, Because thou hast relied on the king of Aram, and not relied on the LORD thy God, therefore the host of the king of Aram has escaped out of thy hand. Were not the Kushim and the Luvim a huge host, with very many chariots and horsemen ? yet, because thou didst rely on the LORD, he delivered them into thy hand. For the eyes of the LORD run to and fro throughout the whole earth, to show himself strong on behalf of those whose heart is perfect towards him. In this

16 בַּשָּׁנָה שְׁלִישִׁים וְשֵׁשׁ
 לְמַלְכוּת אָסָא עָלָה בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל עַל-יְהוּדָה וַיִּבֶן
 2 אֶת-הַרְמָה לְבַלְחֵי תֵת יוֹצֵא וְכָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה: וַיֵּצֵא
 אָסָא כֶּסֶף וְזָהָב מֵאֲצִרוֹת בֵּית יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל-
 3 בְּנֵי-הַדָּד מֶלֶךְ אֲרָם הַיּוֹשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׁק לֵאמֹר: בְּרִית בֵּינִי
 וּבֵינְךָ וּבֵין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שְׁלַחְתִּי לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב לְךָ
 4 הַפֶּר בְּרִיתְךָ אֶת-בַּעֲשָׂא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֵה מֵעָלָי: וַיִּשְׁמַע
 בְּנֵי-הַדָּד אֶל-הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיִּשְׁלַח אֶת-שָׂרֵי הַחִיָּלִים אֲשֶׁר-לוֹ
 5 אֶל-עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּכּוּ אֶת-עֵינֹן וְאֶת-דָּן וְאֶת אֲבֵל מַיִם וְאֶת
 6 כָּל-מִסְכְּנוֹת עָרֵי נַפְתָּלִי: וַיְהִי כִשְׂמֹעַ בַּעֲשָׂא וַיַּחְדֵּל מִבְּנוֹת
 אֶת-הַרְמָה וַיִּשְׁבֹּת אֶת-מְלֶאכֶתָּהּ: וְאָסָא הִפְלִךְ לִקְחַ
 7 אֶת-כָּל-יְהוּדָה וַיִּשְׂאוּ אֶת-אֲבְנֵי הַרְמָה וְאֶת-עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה
 בַּעֲשָׂא וַיִּבֶן בָּהֶם אֶת-גֵּבַע וְאֶת-הַמִּצְפָּה: וּבָעֵת
 8 הַהִיא בָּא חֲנָנִי הַרְאָה אֶל-אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו
 בְּהִשְׁעֲנֶךָ עַל-מֶלֶךְ אֲרָם וְלֹא נִשְׁעַנְתָּ עַל-יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל-
 9 כִּן נִמְלַט חֵיל מֶלֶךְ-אֲרָם מִיָּדְךָ: הֲלֹא הַכּוֹשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ
 לְחֵילוֹ לָרֶב לָרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשְׁעֲנֶךָ עַל-
 יְהוָה נִתְּנָם בְּיָדְךָ:

2

שופטים. הלכות מלכים פ"א

ה נביא שהעמיד מלך משאר שבטי ישראל. והיה אותו המלך הולך בדרך התורה והמצוה ונלחם מלחמות ה'. הרי זה מלך וכל מצות המלכות נהגות בו. אע"פ שעיקר המלכות לדוד ויהיה מבניו מלך. שהרי אחיה השילוני העמיד ירבעם ואמר לו והיה אם שמע תשמע את כל אשר אצוך ובניתי לך בית נאמן כאשר בניתי לדוד וגו'. ואמר לו אחיה ולבנו אתן שבט אחד למען היות ניר לדוד עבדי כל הימים לפני בירושלים: הן מלכי בית דוד הם העומדים לעולם שנאמר כסאך יהיה נכון עד עולם. *אבל אם יעמוד מלך משאר ישראל תפסק המלכות מביחו. שהרי נאמר לירבעם אך לא כל הימים:

השנת הראב"ד
 י"חגל אם יעמוד מלך משאר
 ימחול ספק כהמלכות וכו'.
 ח"א זה סותר מה שאמר לחטלם
 ולא סמכות כלכד וכו'. ח"ו כן
 הוא חלו סיה ירבעם מלך כשג
 זנים למלכות בית דוד כגון קיסר וזלג קיסר:

חלק פרק אחד עשר סנהדרין דף קב מהרש"א

וענין מה מוזמנת הן

לעובדי קלרעה מצוה כי ה"י מביא הטוב והרע לעולם קרוב לפעם וע"כ
 כשמביא הטוב לאדם לפי שכרו מביאו בעת המזומן לטובה כפי המזל
 שצלוהו זמן וכן להיסק [ברעה כשמביא העונם לאדם מביא בעת המזומן
 לרעה כפי המזל שצלוהו זמן] וכן יתבאר
 מקום שכן ט' כפי המזל השולט בצוהו
 מקום : וירבעם ילא גו' שילא מספקה
 ט' . דלא הל"ל מהיין ילא ושהיה עליו
 שלמה חדשה ושהיו לבדם צדקה אלא
 דה"ל למכחז ויהי צדקה הלא וימלא אחיה
 השילוני את ירבעם ויהסס אחיה בשלמה
 אשר עליו גו' וע"כ דרשו בו הכך דרשות
 וענין ילא מספקה של ירושלים עיין
 בספר"י ובערוך פי' ילא מן הכחז
 הכחז ללדיקים לעתיד שיחיו וישמחו
 בירושלים ט' ע"כ : מה שלמה חדשה
 אין ט' אף תורתו ט' . דיתה תורת ת"ח
 לשלמה וכמ"ס שמלה לכה קלין גו' לפי
 שהת"ח ניכר בשלמה ושלמה שיהא משונה
 מעליה של אחר כמ"ס במסכת ב"ב ולאמר
 שהיתה תורתו כשלמה חדשה המחזרת
 עדיין בלי רצב ולאשמועינן בדרש הזה
 שספר היה ירבעם בצוהו שעה כשהמנה
 למלך ע"י אחיה :

(מ"א יב) וילך רחבעם שכם כי
 שכם באו כל ישראל להמליך אותו תנא משום
 ר' יוסי מקום מוזמן לפורענות בשכם ענו את דינה
 בשכם מכרו ארצו את יוסף בשכם נחלקה מלכות
 בית דוד . (ש"ס א) * וירבעם יצא מירושלים וגו'
 א"ר חגינא בר פפא בשיצא מפיתקה של ירושלי .
 (ש"ס) וימצא אותו אחיה השילוני הנביא בדרך
 והוא מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם
 בשדה מאי בשלמה חדשה אמר רב נחמן
 בשלמה חדשה מה שלמה חדשה אין בה שום
 דופי אף תורתו של ירבעם לא היה (בו) [בה]
 שום דופי ד"א שלמה חדשה שחדשו דברים
 שלא שמעה און מעולם מאי ושניהם לבדם
 בשדה אמר רב יהודה אמר רב שכל ת"ח דומין
 לפנייהם בעשבי השדה ואיכא דאמרי שכל מעמי
 תורה מגולין להם כשדה.

4

כ"כ. עתה תשוב הממלכה לבית דוד, אם יעלה העם הזה וגו'. אמר
 ר' נחמן, גמות הרוח שהיה בו בירבעם, טרדתו מן העולם, שנאמר ויאמר
 ירבעם בלבו עתה תשוב הממלכה לבית דוד אם יעלה העם הזה לעשות זבחים
 בבית ה' בירושלם ושב לב העם הזה אל אדוניהם אל רחבעם מלך יהודה
 והרגוני ושב אל רחבעם מלך יהודה, אמר (ירבעם) גמירי (הלכה למשה מסיני ולא
 מקרא יז) דאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית יהודה בלבד, כיון דחוו ליה
 לרחבעם דיתבי ואנא קאימנא (כיון שיראו את רחבעם שהוא יושב ואני עומד) סברי
 הא מלכא והא עבדא (יהיו סבורים שרחבעם הוא המלך ואני העבד), ואי יתיבנא מורד
 במלכות הואי וקטלין לי ואזלו בתריה (ואם אשב אחשב מורד במלכות ויהרגוני וילכו
 אחריני), מיד (פסוק כ"ח) ויועץ המלך ויעש שני עגלי זהב וגו' (יח).
 (סנהדרין ק"א ב', ילקו"ש ח"ב רמז קצ"ט)

5

כח. ויועץ המלך וגו'. מאי ויועץ? כא) אמר רבי יהודה, שהושיב רשע
 אצל צדיק ואומר להם להעמיד להם צלם אחד בבית אל ואחד בידן והסכימו עמו, אמר
 להו (ירבעם), חתמיתו על כל דעבידתא (האם תחתמו על כל מה שאעשה)? אמרו ליה,
 הין, אמר להו (ירבעם), מלכא בעינא לכיהווי (מבקש אני להיות מלך), אמרו ליה,
 הין, כל דאמינא לכו עבידתו, (האם תעשו כל מה שאומר לכם), אמרו ליה, הן,
 אפילו למפלח לעבודת כוכבים (אפילו לעבוד עבודה זרה?) אמר ליה צדיק, חס
 ושלום, אמר ליה רשע לצדיק, סלקא דעתך דגברא כירבעם פלח לעבודת
 כוכבים (האם יעלה על דעתך שירבעם יעבוד עבודה זרה כב), אלא למינסינהו הוא
 דקא בעי, אי קבליתו למימריה. [אלא לנסינוהו בעי, אם דעתנו שלם עמו נתרצה בדבר,
 וכך היה מטעה רשע לצדיק עד שהיו כולו חתומין, וכשהיו רוצים לשוב לא היו יכולים
 לתזור בהן]. (סנהדרין ק"א ב', ילקו"ש ח"ב רמז קצ"ט)

6

וישם את האחד בבית אל וגו'. יום שמלך ירבעם על ישראל, אתון כל ישראל לגביה בפתי רמשא (כאו כל ישראל אליו לפנות ערב) אמרו ליה (לירבעם), קום עבוד עבודה זרה, אמר לון (אמר להם ירבעם), אפתי רמשא היא (עתותי ערב הוא), אשתי ולא אשתי כל עמא שתו [אני כשיכור ולא שיכור וכן רוב העולם שתו שיכור], אלא אם אתון בען אזלין ואתון בצפרא [המתינו עד הבקר] נו, וכו', כל הלילה לא ישן אופיהם [בודאי כל הלילה לא היה ישן אופיהם, הוא היצר הרע המחמם לעבודה זרה], לחשוב מחשבות רשע, עד בקר הוא בוער וכו' לגמור הדבר], בצפרא אתון לגביה (בבקר שוב באו אליו), אמר לון (ירבעם), כדון אנא ידע דאתון בען [עכשיו יודע אני שבלב שלם אתם הפצים להדבר], אלא דאנא דחיל מסנהדרין דידכון דלא יקטלונני [אכל מתירא אני מדין הסנהדרין שלכם], אמרו ליה (לירבעם), אנן קמלין לון [אנחנו נהרוג את הסנהדרין], וכו', רכי לוי אמר, הרגם הרגו את הסנהדרין] וכו', רכי לא אמר, הורידן מגדולתן [ולא הרגום] וכו', מי גרם להן [לשמוע לעצת ירבעם] חמת מין [גרם להם], שהיו להוטיין אחר היין [שעשה להם ירבעם משתה והושיב איש כשר בין שני לצנים ורשעים, כדלקמן], כד הוי חמי בר נש כשר, הוה מייטיב גביה תרין ליצנין, ואמרין ליה (הליצנין להאיש כשר), אי זה דור חביב מכל הדורות, אמר להן (האיש כשר), דור המדבר, ואינן אמרין ליה, ולא עבדון עכו"ם (ולא עבדו עבודה זרה ?), והוא אמר לון, בגין דחביבין לא איתענשון, והינן אמרין ליה חשי דמלכא בעי מיעבד כן, [שתוק אחרי אשר הדברים כן, תדע שגם המלך רוצה לעשות כן], ולא עוד, אלא אינן עבדין חד (דור המדבר עשו עגל אחד) ודין עבד תרין [המלך רוצה להוסיף ולעשות שני עגלי עבודה זרה, כדכתיב] וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדן.

(ירושלמי עבודה זרה פ"א ה"א, ילקו"ש ח"ב רמז תקמ"ד)

7

לבי"ג. ויעש ירבעם חג כחדש השמיני וגו', בחדש אשר ברא מלכו וגו'. אמר ר' אבין בר כהנא, אף שבתות וימים טובים מצינו שבדה להם ירבעם מלכו, הדא הוא דכתיב ויעש ירבעם חג כחדש השמיני וגו', בחדש אשר בדה מלכו מלכד כתיב כו) כמה דאת אמר (ויקרא כ"ג ל"ח) „מלכד שבתות ה'” (גלמד מזה שגם שבתות בדה מלכו) כח).

(ירושלמי עבודה זרה פ"א ה"א, ילקו"ש ח"ב רמז תקמ"ב)

